

محمد (ص) و آیات خدا

قرآن و آینده اسلام

نصیر محمد ابوزید

مدرس سنی

فریده فرزدگر

با مقدمه و حواشی دکتر عبدالحسین

نشر علم

تهران - ۱۳۹۳

سرشناسه	ابوزید، نصر حامد Abu Zayd, Nasr Hamid
عنوان و نام پدیدآور	محمد(ص) و آیات خدا: قرآن و آینده اسلام / نصر حامد ابوزید، هلال سزگین: [مترجم] فریده فرونودفر با مقدمه و حواشی عبدالله نصری.
مشخصات نشر	تهران: نشر علم، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۱۶ ص.
شابک	۱ - ۵۸۷ - ۲۲۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	قیفا
یادداشت	عنوان اصلی: Mohammed und die zeichen gottes der koran und die zukunft des Islam
موضوع	محمد(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق.
موضوع	محمد(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- در قرآن.
موضوع	قرآن -- بررسی و شناخت
موضوع	اسلام -- بررسی و شناخت
شناسه	سزگین، هلال، Sezzgin, Hilar, ۱۹۷۰ - ۲
شناسه	فرونودفر، فریده، مترجم
شناسه	نصری، عبدالله، ۱۴۲۶ -
یادداشت	۱۳۹۲ م ۲۲۴ الف / BP۲۲۲/۹
ردیفی	۲۹۷/۹۳
شماره	۲۹۷/۹۳

نشر

محمد(ص) و آیات خدا: قرآن و آینده اسلام

نصر حامد ابوزید، هلال سزگین

توچمه فریده فرونودفر

با مقدمه و حواشی عبدالله نصری

چاپ اول، ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

لینوگرافی: باختر

چاپ و صحافی: رامین

مؤکز پخش علم: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری

بین‌بست گرانفر، پلاک ۴، تلفن ۶۶۴۱۲۳۵۸

شابک ۱ - ۵۸۷ - ۲۲۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فهرست

۴	بخش: مترجم
۶	ابوزید و امام قرآن (سید عبدالله نصری)
۱۳	۱. فهم بدایین
۲۷	۲. اعراب پیش از اسلام
۳۷	۳. سرآغازهای وحی
۴۹	۴. مکه و مدینه؛ محمد (ص) در مکه رهبر معنوی و سیاسی
۶۱	۵. صداها و متعدد قرآن
۷۹	۶. محکمات و متشابهات؛ راه‌های تفسیر
۹۱	۷. وجوه مختلف الوهیت
۱۰۵	۸. خلقت و نشانه‌های آن
۱۱۷	۹. انسان، طبیعت و شیطان
۱۲۷	۱۰. مسئله خشنونت
۱۴۵	۱۱. تساوی یا سلسله‌مراتب؟ مناسبات میان دو جنس
۱۶۳	۱۲. شریعت، عدالت و سیاست
۱۸۱	۱۳. اصول عقاید و باب اجتهاد
۱۹۷	۱۴. بنیادگرایی و هویت مسلمان کنونی
۲۰۹	مؤخره
	نمایه

سخن مترجم

نصر حامد ابو زيد (۲۰۱۰-۱۹۴۳) از تواندیشان دینی مصر بود. تلاش او برای ارائه قرائتی جدید از قرآن، اعتراضات شدید و گسترده اسلام‌گرایان سستی را به همراه داشت، به طوری که در نهایت، علمای فقهی دانشگاه الازهر وی را تکفیر و مرتد اعلام کردند. کتاب محمد و نبوت الهی؛ قرآن و آینده اسلام (Mohammed und die Zeichen Gottes und die Zukunft des Islam) که با همکاری هلال سزگین به سال ۲۰۰۸ از سوی انتشارات هردر (Herder) به چاپ رسید، مجموعه مصاحبه‌هایی است که هلال سزگین در پاییز ۲۰۰۷ در شهر لایپز با نصر حامد ابوزید به زبان انگلیسی انجام داد. البته زبان اصلی کتاب به آلمانی و به قلم خود هلال سزگین می‌باشد. در این کتاب، پوشش می‌شود با رویکردی هرمنوتیکی، تفسیری انتقادی - تاریخی از شخصیت پیغمبر اسلام و آیه‌های قرآن ارائه شود. به علاوه موضوعاتی نظیر مناسبات میان دین و مرد، خشونت، دموکراسی و حقوق بشر، اصول عقاید دینی و باب «جهاد» را به مسائل مورد بحث در این کتاب است. هرچند مترجم، این کتاب را به دلیل همه موضوعات و نوع رویکرد ابوزید به آنها، به زبان فارسی برگردانده است، اما این بدان معنا نیست که با همه آنچه که ابوزید از روی منابع اهل سنت به عنوان تاریخی ارائه کرده و یا با همه نتیجه‌گیری‌های وی صد در صد موافق است. بلکه خوان یک خواننده صرف سعی کرده است، همان نحوه مواجهه‌ای را داشته باشد که ابوزید در کل این کتاب ما را در قرائت متون دینی به آن دعوت می‌کند که همانا تلاش در جهت فهم است و نه دفاع، اتهام و پیش‌داوری.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از عزیزانی که در ترجمه این اثر یاری رسانده‌اند، کمال تشکر را داشته باشم: از دکتر عبدالله نصری که پیشنهاد ترجمه این کتاب ارزنده را دادند و با مقدمه و حواشی خود کتاب را در اختیار خوانندگان قرار دادند. از دکتر سیدمحمد رضا حسینی بهشتی که به تک‌تک پرسش‌ها با حوصله پاسخ دادند. مترجم همواره مدیون و قدردان حمایت‌های فکری ایشان بوده و هست. از دوستان عزیز آقایان محمدمنصور هاشمی، امیر مازیار و نیز همسر، امیر نصری که متن ترجمه را دقتی بی‌مانند خواندند و نکاتی را در جهت اصلاح متن یادآور شدند. امید است این ترجمه کمکی باشد به علاقه‌مندان مباحث نواندیشی دینی.

بازل: واپسین روزهای تابستان ۱۳۹۰

ابوزید و فهم قرآن

دکتر نصر حامد ابوزید یکی از نواندیشان دینی است که دیدگاه خاصی را در باب قرآن و تفسیر آن مطرح می‌سازد. از نظر وی قرآن از نظام زبانی ویژه‌ای برخوردار است. قرآن از زبان عربی نازل شده و از قواعد این زبان پیروی کرده، اما در عین حال معانی بی‌شماری از اینها را تغییر داده و بر آنها لباس فرهنگ خاص خود را پوشانده است. وارسای (۱۹۸۰)، زکات، صیام، حج از این جمله‌اند (مفهوم النص، ص ۸۴).

ابوزید قرآن را به‌عنوان یک سخن، همانند هر متن دیگری، یک محصول فرهنگی می‌داند. به این معنا که متن قرآن می‌تواند با زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی زمان نزول آن نیست. همان‌گونه که زبان قرآن جدای از فرهنگ روزگار خود نیست، محتوای آنها هم بی‌تأثیر از فرهنگ جامعه عصری نیست. به بیان دیگر، فرهنگ زمانه در متن قرآن بازتاب پیدا کرده است. قرآن با فرهنگ زمانه یک رابطه دیالکتیکی یا دو سویه است. از یک سو، آن از فرهنگ زمانه تأثیر می‌پذیرد و از سوی دیگر، بر فرهنگ زمانه تأثیر می‌گذارد و آن را دگرگون می‌سازد. ابوزید در جهت نشان دادن انعکاس فرهنگ زمانه در قرآن به آیات سوره جن اشاره می‌کند. در این آیات از ارتباط جنیان با آسمان‌ها و برخی انسان‌ها سخن به میان آمده است:

وَأَنَّهُ كَانَ يَفْقَهُ سَفْهِنًا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا (۴) وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَانَ
وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا (۵) وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ
الْجِنِّ فَزَادَهُمْ رَهَقًا (۶) وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَنْبَغْتَ اللَّهُ أَخَذًا (۷)
وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مِثْلَ بَخَرٍ شَدِيدٍ وَشُهْبًا (۸) وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ
مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمِعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِيبًا وَرَمَدًا (۹)